

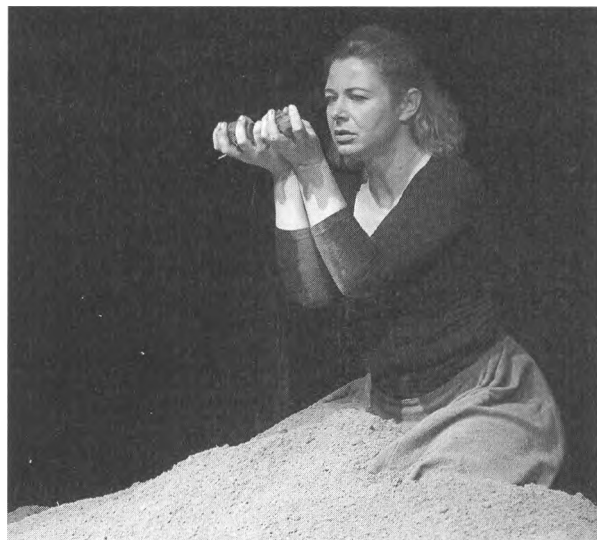
Гірка історія про «солодку» Дарусю

Вікторія Котенок

Міжнародний театральний фестиваль жіночих монодрам «Марія» традиційно відбувся восени в Києві на камерній сцені Національного театру ім. І. Франка. Його незмінною метою є популяризація виконавської майстерності актрис зі всього світу, демонстрація та розвиток можливостей універсальної мови театру, допомога в інтеграції українського театру у світовий театральний процес. 2018-го «Марія» відсвяткувала подвійний ювілей: 15-річчя фестивалю й 75 років його засновниці – актрисі Ларисі Кадировій. Насичена програма складалася з вистав, прес-конференцій, арт-виставок, майстер-класів, презентацій книг про театр.

На XV фестиваль завітало більше десяти театральних колективів із Литви, Польщі, Словаччини, Алжиру, Ізраїлю, Іспанії, Вірменії, Білорусі та України. Серед них – Театр «ПіііП» Зеленогурського культурного центру (Польща) з виставою «Солодка» за романом Марії Матіос «Солодка Даруся» (переклад Анни Коженювської-Бігун). Український глядач уперше побачив цю постановку в Херсоні на XX Міжнародному театральному фестивалі «Мельпомена Таврії». За два роки існування «Солодка» побувала на багатьох театральних фестивалях і отримала сім нагород.

Щодо самого роману, то його авторка стала переможцем конкурсу «Книжка року» (2004) та лауреатом Національної премії імені Тараса Шевченка (2005). «Солодка Даруся» (або «Драма на три життя») визнана «найкращою книгою першого 15-річчя Незалежності, яка найбільше вплинула на українців» і нині перекладена сімома мовами світу. Режисер і сценарист Малгожата Пашкер-Войцешонек зробила виставу «Солодка» універсальною історією, яка могла статися в селі будь-якої країни в будь-який час. Роман максимально скорочено, а сюжетну лінію зосереджено лише на головній героїні – жінці на ім'я Даруся, на драмі її життя. Вона є сільською дивачкою, котру, аби не називати дурною, кличуть солодкою. Люди думають, що вона німа і розумово відстала, але Даруся все розуміє і говорити може, але не хоче. «Слова можуть робити шкоду», – переконана вона. А ще вона боїться цукерок, якими можуть пригостити її односельці, від цукерки в неї починається нестерпний головний біль. І єдине, що рятує жінку від нього, – земля. Даруся відчуває, що земля витягує біль, лікує та зцілює її. Тому люди часто бачать її в землі: «Коли вона ходить боса, біль її мучить менше. Вона часом навіть копає посеред городу яму на глибину до своїх крижів, спускається в неї, вгортається чорним живим покрива-

Марта Погребни у виставі «Солодка». Режисер Малгожата Пашкер-Войцешонек. Театр «ПіііП» Зеленогурського культурного центру (Польща).

лом, що лоскоче тіло перерубаними корінцями, червами і зотлілим листям, – і так годинами чи то стоїть, чи сидить у живій землі. Земля витягує біль і дає їй соки. Вони піднімаються тілом до самого тім'я, як по стовбуру дерева, і Даруся знову чує в собі силу, забрану з голови розпеченим залізом болю, коли воно вилазить, здається, навіть крізь вуха і шкіру».

У романі Марії Матіос Дарусю рятували від головного болю дві природні стихії – вода і земля. Малгожата Пашкер-Войцешонек залишила у своїй постановці лише землю, заповнивши нею сцену. Невеличка купа землі стала своєрідним візуальним оформленням вистави (символізує життя, спокій, духовність, родючість, материнство, сім'ю), а ще – партнером актриси (та говорить з нею, наче з людиною, шукає в неї втіхи і поради). Марта Погребни розповідає історію Дарусі, перебуваючи майже весь час у прямому контакті з землею: сидить, стоїть, лежить на ній, копає руками чи ногами, розкидає, згрібає до купи, пересипає... Таким чином аромат землі поступово заповнює всю глядацьку залу, і вистава стає певним ритуально-ароматичним дійством – «земляною елегією».

«Солодка» – це вистава-одкровення. Одкровення щире. Задушевне. Болюче. Гірка історія про «солодку» Дарусю... Щемлива оповідь про скалічену жорстокістю війни душу жінки, яка в дитинстві неумисно розказала військовим за льодяник таємницю багтьків – і стала сиротою. З мукою в голосі пригадує вона найрідніших, наспівуючи улюблену пісню «Ой верше, мій верше». І хоча душа її травмована й понівечена на все життя, проте Даруся у виконанні Марти Погребни всім своїм еством хоче «жити на цьому світі, такому веселому, такому кольоровому і запашному». Хоче любити! І в її житті навіть з'явився чоловік – Іван Цвичок, який побачив у ній жінку, а не каліку. Проте недобрі й заздрісні люди стали причиною їхньої розлуки. На фестивалі «Марія» вистава «Солодка» розчулила до сліз багатьох глядачів, серед них і присутню в залі Марію Матіос.